

Міністерство освіти і науки України
Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді
Кафедра методики позакласної та позашкільної роботи

Затверджую

**Директор Національного еколого-натуралістичного
центру учнівської молоді _____ В. В. Вербицький**

«_____» _____ 20__р.

Затверджено

**на засіданні педагогічної Ради НЕНЦ
протокол №__ від «_____» «_____» 20__р.**

Затверджено

**на засіданні кафедри позакласної
та позашкільної роботи
протокол № 2 від «25» січня 2010р.
Зав. кафедрою _____ В.Г.Чугаєвський**

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ВИВЧЕННЯ, УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ПЕРЕДОВОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ**

I. Загальні положення

1.1. Цим Положенням визначається порядок виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про дошкільну освіту», інших законодавчих актів, наказів МОН, інших центральних органів виконавчої влади.

1.3. Передовий педагогічний досвід (далі ППД) - оптимальна педагогічна діяльність, у процесі якої використовуються оригінальні форми, методи, прийоми, засоби, технології навчання та виховання, нові способи систематизації відомих форм, методів, прийомів та засобів, що забезпечує стійкі - позитивні результати у практичному розв'язанні актуальних педагогічних проблем.

1.4. До передового досвіду, який підлягає вивченню, узагальненню та впровадженню, відносяться також методи та прийоми праці методистів-новаторів, форми роботи педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку, методи управління освітньою діяльністю.

1.5. Одним зі шляхів підвищення ефективності навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку є творчий пошук резервів і можливостей педагогічних досягнень або педагогічної інноватики на основі своєчасного і планомірного розповсюдження передового педагогічного досвіду.

1.6. Вивчення та розповсюдження передового педагогічного досвіду базується на єдиній методологічній основі, яка забезпечує можливість перенесення конкретного передового досвіду в педагогічну практику, установлення раціональної області його розповсюдження з оцінкою наслідків від його впровадження.

1.7. Ефективне застосування в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку передового педагогічного досвіду передбачає планомірне проведення широкого кола заходів щодо його виявлення, вивчення та узагальнення, поширення та впровадження, у якому в певному порядку за умови забезпечення чіткої координації беруть участь усі організації – позашкільні навчальні заклади, районні, міські та обласні управління освіти і науки, Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України.

II. Мета, завдання, принципи виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду

2.1. Метою виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду є теоретичне осмислення, використання на практиці та популяризація передової педагогічної ідеї.

2.2. Основні завдання виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду полягають у стимулюванні творчих пошуків окремих методистів, позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку сприянні розвитку педагогічної майстерності, педагогічних здібностей, розвитку педагогічної науки.

2.3. Основними принципами виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду є законність, науковість, гласність, толерантність, комплексність, нормативність, безперервність.

III. Загальні критерії передового педагогічного досвіду

3.1. Актуальність педагогічного досвіду визначають його відповідністю найважливішим проблемам навчання і виховання на певному етапі.

3.2. Новизна педагогічного досвіду, яка оцінюється зіставленням, порівнянням з уже відомим у теорії та практиці, може свідчити про наукове відкриття або раціоналізацію окремих аспектів педагогічної діяльності.

3.3. Раціональність витрат часу, зусиль, засобів є ознакою, пов'язаною з подоланням перевантаження педагогів і учнів.

3.4. Стабільність педагогічного досвіду проявляється у стійкій ефективності результатів протягом тривалого часу.

3.5. Можливість застосування передового педагогічного досвіду підтверджується у масовій практиці (перспективність).

IV. Класифікація передового педагогічного досвіду

4.1. Залежно від теми та змісту передовий педагогічний досвід може бути:

- комплексний;
- локальний.

Комплексний досвід - це досвід, який висвітлює певну педагогічну технологію побудови навчально-виховного процесу, її змістовну (зміст навчально-виховного процесу) та процесуальну (методи, прийоми, форми навчання та виховання) основи.

Локальний досвід - це досвід, який представляє певний доробок методиста чи педагогічного колективу позашкільного навчального закладу в побудові певних компонентів навчально-виховного процесу: цільового, стимулюючо-мотиваційного, змістового, операційно-діяльнісного, контрольного-регулюючого.

4.2. За рівнем творчої самостійності ППД поділяється на:

- раціоналізаторський - досвід, який представляє собою удосконалення практики навчання, виховання чи управління в межах відомих форм та засобів (методів, прийомів) педагогічної діяльності;
- новаторський - досвід-дослідження, який представляє принципово нові для системи освіти педагогічні рішення.

4.3. За кількістю авторів чи носіїв досвіду (окремий методист, група методистів, педагогічний колектив позашкільного навчального закладу) передовий педагогічний досвід може бути:

- колективний,
- груповий,
- індивідуальний.

V. Організація роботи з виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду

5.1. Роботу з виявлення, вивчення, узагальнення та поширення ППД у позашкільних навчальних закладах організовують директор, заступник директора, методист; у районних управліннях освіти - методист, головний (провідний) спеціаліст; у Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді – методисти за напрямками роботи.

5.2. Виявлення, вивчення, узагальнення та затвердження передового педагогічного досвіду включає чотири етапи і складає два роки (додаток 1):

- 1- й - інформаційно-мотиваційний,
- 2 - й - підготовчий;
- 3 - й - основний;
- 4 - й - заключний.

5.3. Виявлення та вивчення передового педагогічного досвіду у позашкільному навчальному закладі складає один рік.

5.3.1. Виявлення та вивчення ППД передбачає:

- визначення об'єкта (носія) передового досвіду;
- аналітичну оцінку вихідних матеріалів;
- систематизацію відомостей про передовий досвід та комплектування довідково-інформаційних матеріалів.

5.3.2. Об'єкт для вивчення передового досвіду вибирається в результаті аналізу даних внутрішньої і зовнішньої інформації.

До внутрішньої інформації відносяться: звітні матеріали про переможців проведених конкурсів, тематичних оглядів, популяризація роботи методистів, позашкільних навчальних закладів у регіональних засобах масової інформації (преса, радіо, телебачення); відомості про прийоми і методи роботи як окремих методистів-новаторів так і позашкільних навчальних закладів.

До зовнішньої інформації відносяться: матеріали шкіл передового педагогічного досвіду, семінарів, конференцій; інформаційні, методичні матеріали районних, міських, обласних управлінь освіти і науки, обласних інститутів удосконалення педагогічних кадрів освіти.

5.3.3. Рішення про порядок вивчення та узагальнення ППД конкретного методиста (методистів), позашкільного навчального закладу приймає методист Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді відповідного напрямку за погодженням з керівництвом позашкільного навчального закладу. Лист за підписом директора НЕНЦ подається у відповідний орган управління освітою.

5.4. Узагальнення передового педагогічного досвіду складає один рік.

5.4.1. Методист НЕНЦ систематизує зібраний матеріал в аспекті проблеми ППД, здійснює опис, визначає форму узагальнення, здійснює презентацію матеріалів ППД на засіданні кафедри методики позакласної та позашкільної роботи НЕНЦ.

5.4.2. Підготовлені методистом НЕНЦ матеріали досвіду розглядаються та обговорюються на засіданні кафедри методики позакласної та позашкільної роботи НЕНЦ і рекомендуються для затвердження Педагогічній раді НЕНЦ. Методист НЕНЦ, який вивчав педагогічний досвід, доповідає про результати роботи на засіданні кафедри та Педагогічній раді.

5.5. За поширення передового педагогічного досвіду у навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку України відповідає методист НЕНЦ, який його узагальнював та рекомендував для розгляду на кафедрі і Педагогічній раді.

5.5.1. Поширення передового педагогічного досвіду - це діяльність, спрямована на ознайомлення працівників позашкільних навчальних закладів із суттю досвіду, обґрунтування доцільності його впровадження, популяризацію передової педагогічної ідеї.

При цьому використовуються різні види і форми роботи:

- виступи авторів передового педагогічного досвіду на районних, міських, обласних та республіканських науково-практичних конференціях, семінарах, педагогічних читаннях, «круглих столах», методичних об'єднаннях, курсах підвищення кваліфікації;
- проведення відкритих занять, виховних заходів, семінарів тощо;
- публікації у фахових періодичних виданнях, веб-сайті НЕНЦ;
- індивідуальна робота методистів з матеріалами електронної бібліотеки ППД;
- виставки та експозиції на районних, міських, обласних, республіканських конференціях тощо.

5.5.2. Впровадження передового педагогічного досвіду - діяльність, спрямована на практичну реалізацію педагогічних новацій.

6. Інформаційне забезпечення передового педагогічного досвіду

6.1. Результати вивчення та узагальнення ППД оформлюються у паперовому та електронному вигляді.

6.1.2. У паперовому й електронному вигляді мають бути оформлені:

- титульний лист;
- інформація про автора ППД (додаток 2) з його фото;
- рецензія заступника директора з наукової роботи НЕНЦ;
- витяг із протоколу засідання кафедри методики позакласної та позашкільної роботи НЕНЦ про рекомендацію для затвердження досвіду Педагогічною радою НЕНЦ;
- опис ППД методистом НЕНЦ (додаток 3).

6.1.3. Додатки мають бути оформлені в електронному (мультимедійні презентації, відео, фото) і паперовому вигляді - та включати:

- конспекти, занять, виховних заходів;
- сценарії змагань, свят, концертів, розваг;
- фрагменти, занять, виховних заходів, розваг, свят, концертів тощо;
- дидактичний матеріал;
- список публікацій у періодичних виданнях тощо.

7. Затвердження передового педагогічного досвіду

7.1. За результатами виявлення, вивчення, узагальнення ППД кафедра методики позакласної та позашкільної роботи НЕНЦ порушує клопотання, перед Педагогічною радою НЕНЦ про затвердження конкретного досвіду.

7.2. На основі поданих до розгляду Педагогічною радою матеріалів про затвердження конкретного передового педагогічного досвіду виносяться рішення про затвердження (незатвердження) та поширення ППД в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку України.

7.3. Після отримання позитивного рішення засідання Педагогічної ради НЕНЦ про затвердження конкретного передового педагогічного досвіду автору (колективу авторів), або конкретному позашкільному навчальному закладу видається Свідоцтво.

ЕТАПИ ВИЯВЛЕННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ППД

Перший рік роботи

I. Інформаційно - мотиваційний етап

Завдання: формування позитивних мотивів і потреб педагога до узагальнення передового педагогічного досвіду.

Види та форми роботи:

- визначення мети, об'єкта, предмета вивчення;
- оцінка досвіду відповідно до критеріїв та класифікації;
- обґрунтування теми, актуальності, новизни, перспективності досвіду;
- визначення організаційно-методичної системи роботи автора (авторів), окремого позашкільного навчального закладу;
- прийняття рішення про вивчення і узагальнення ППД.

II. Підготовчий етап

Завдання: виявлення педагогічних закономірностей, утілених та використаних у досвіді, допомога методисту, керівництву позашкільного навчального закладу в осмисленні свого досвіду.

Види та форми роботи:

- вивчення науково-педагогічної літератури з проблеми;
- вивчення особливостей здійснення навчально-виховного процесу автором, колективом авторів досвіду - відвідування занять, інших заходів, які розкривають ідеї досвіду,
- відбір та класифікація практичних матеріалів, що відображають суть досвіду,
- визначення рівня раціональності і стабільності результатів педагогічного досвіду.

Другий рік роботи

IV. Основний етап

Завдання: обґрунтування інноваційної, передової педагогічної практики автора, колективу авторів, позашкільного навчального закладу.

Види та форми роботи:

- систематизація відібраного матеріалу в аспекті проблеми;
- опис очікуваних результатів вивчення пропонованої освітньої новації;
- визначення сфери можливого застосування передового педагогічного досвіду у масовій практиці,
- визначення форми узагальнення ППД: доповідь (повідомлення, виступ) на педагогічній раді, семінарі, конференції, підготовка статті, видання методичних листів, розробок, брошур, збірників, посібників тощо.

V. Заключний етап

Завдання: презентація педагогічного досвіду.

Види та форми роботи:

- виступ перед педагогічним колективом позашкільного навчального закладу, членами Педагогічної ради НЕНЦ, керівниками позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку, методистами, слухачами курсів підвищення кваліфікації тощо;
- стендова наочно-демонстраційна популяризація ППД та ін.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА (КОЛЕКТИВ) ПІД

1. Прізвище, ім'я по батькові.
2. Освіта.
3. Спеціальність за дипломом.
4. Який навчальний заклад і коли закінчив.
5. Педагогічний стаж.
6. Місце роботи, адреса, контактний телефон.
7. Посада.
8. Кваліфікаційна категорія.
9. Педагогічне, вчене звання, науковий ступінь.
10. Нагороди.
11. Проблеми, над розв'язанням яких працює автор (колектив).
12. Перелік друкованих робіт. Фото (розм. 3-4 см. розміщується у верхньому правому кутку аркуша).

**СХЕМА ОПИСУ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ
МЕТОДИСТОМ НЕНЦ**

Тема досвіду.

Вступ.

Мета дослідження. Завдання дослідження.

Об'єкт дослідження. Предмет дослідження.

Визначення актуальності. Новизна педагогічних ідей. Науково-теоретичне обґрунтування.

Визначення виду досвіду.

Витяг із засідання кафедри методики позакласної та позашкільної роботи про обговорення матеріалів передового педагогічного досвіду

Основний зміст досвіду.

Рациональність та стабільність застосування.

Перспективність.

Рекомендації щодо поширення ППД.

Висновки.

Перелік додатків.

Опис оформляється в електронному та паперовому вигляді. Формат А4 (210x298 мм) через півтора міжрядкових інтервали. Шрифт 14 Times New Roman. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: верхнє і нижнє - 20 мм, лівє - 30 мм, правє - 10 мм. Вирівнювання тексту по ширині рядка. Уписувати в текст формули, умовні знаки, окремі іншомовні слова потрібно чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору.